

Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne

Ćwiczenia 12:

Skarga na czynności komornika

mgr Adrian Borys
Instytut Prawa Cywilnego
Zakład Postępowania Cywilnego
adrian.borys@uwr.edu.pl

Skarga na czynności komornika

**Istota skargi na
czynności
komornika**

Skarga na czynności komornika
jest środkiem zaskarżenia
charakterystycznym dla
postępowania egzekucyjnego.

Skarga na czynności komornika nie jest czynnością przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej przez wadliwe wyegzekwowanie świadczenia. Takie stanowisko wynika ze stwierdzenia, że uchylenie czynności egzekucyjnej w następstwie uwzględnienia skargi na czynności komornika sprowadza się przede wszystkim do stwierdzenia, że czynność ta była wadliwa. Nie jest to równoznaczne z unicestwieniem samej czynności, a zwłaszcza wywołanych przez nią negatywnych skutków, w postępowaniu egzekucyjnym brak bowiem przepisów, które upoważniają sąd do tego, aby – uchylając czynność komornika w trybie postępowania egzekucyjnego – mógł jednocześnie nakazać zwrot wadliwie wyegzekwowanego świadczenia lub przywrócić stan poprzedni. Samo uchylenie czynności komornika następuje z reguły po stwierdzeniu uchybień formalnych, co nie przesądza ostatecznego wyniku postępowania egzekucyjnego

(uzasadnienie wyr. SN z 31.1.2002 r., IV CKN 622/00, Legalis).

**Dopuszczalność skargi
na czynności
komornika**

na czynność
komornika

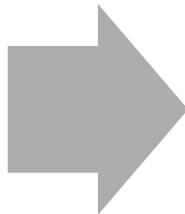
Omawiany środek zaskarżenia jest dopuszczalny w odniesieniu do czynności komornika (nie zaś innych podmiotów postępowania, np. zarządcy nieruchomości), wadliwych według skarżącego

na zaniechanie
komornika

Omawiany środek zaskarżenia jest dopuszczalny również do zaniechania przez komornika czynności, do których zdaniem skarżącego był on zobowiązany.

Jednak użyty w art. 767 § 1 zd. 2 KPC termin zaniechanie dokonania czynności nie obejmuje bezczynności powodującej przewlekłość postępowania, na którą nie przysługuje skarga na czynności komornika (wyr. SN z 14.6.1973 r., I CR 250/73, Legalis).

Nie określono zamkniętego katalogu czynności (lub ich zaniechania) komornika, co do których przysługuje ten środek zaskarżenia.

Występują jednak następujące ograniczenia:

- 1) wyraźne wyłączenie wynikające z przepisów KPC (art. 870 § 1 KPC wyłącza dopuszczalność skargi na przybicie ruchomości ulegających szybkiemu zepsuciu);
- 2) wprowadzenie na mocy przepisu KPC innego środka zaskarżenia (art. 1027 KPC wprowadza środek zaskarżenia w formie zarzutów przeciwko planowi podziału sumy uzyskanej z egzekucji);
- 3) faktyczna bezskuteczność skargi, wynikająca z charakteru czynności komornika, których skutków nie sposób usunąć (np. bezpodstawne przeszukanie rzeczy, osoby itp.).

skarga jest wyłączona wobec zarządzenia komornika o wezwaniu do usunięcia braków pisma, a także zawiadomienia o terminie czynności [np. zawiadomienia wierzyciela o terminie, w którym ma być dokonane zajęcie ruchomości (art. 850 KPC)] oraz na uiszczenie przez komornika podatku od towarów i usług. Odnosi się to zarówno do zarządzenia komornika o wezwaniu do usunięcia braków formalnych, jak i do samego wezwania do usunięcia braków formalnych.

Należy pamiętać, że co do zasady skarga na czynności komornika może odnosić się jedynie do kwestii natury formalnej, związanych z przebiegiem postępowania i rolą komornika w tymże postępowaniu. Nie stanowi ona środka zaskarżenia pozwalającego na wzruszenie np. merytorycznych podstaw tytułu wykonawczego.

Skarga na czynności komornika przysługuje wtedy, gdy komornik, dokonując czynności, naruszył przepisy procesowe, natomiast powództwo o zwolnienie od egzekucji dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy prawa osoby trzeciej zostały naruszone przez skierowanie egzekucji zgodnie z przepisami procesowymi. Między powództwem o zwolnienie od egzekucji a skargą na czynności komornika nie ma więc konkurencji, wniesienie zaś skargi na czynności komornika stanowi przeszkodę do wytoczenia powództwa o zwolnienie od egzekucji (wyr. SA w Lublinie z 21.1.1998 r., I ACz 21/98, Legalis).

Skarga ma charakter nielimitowany z tego względu, że osoba uprawniona do jej złożenia może z tego uprawnienia skorzystać każdorazowo, gdy uzna, że działalność komornika w toku postępowania jest wadliwa. Należy dodać, że do uznania wadliwości czynności komornika nie jest konieczne ustalenie, że komornik świadomie naruszył przepisy prawne, wystarczy stwierdzenie obiektywnej nieprawidłowości tej czynności (uzasadnienie uchw. SN z 4.5.1972 r., III CZP 24/72, Legalis).

Właściwość sądu

Na czynności komornika przysługuje skarga do sądu rejonowego, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. Dotyczy to także zaniechania przez komornika dokonania czynności. **Skargę rozpoznaje sąd właściwy ze względu na siedzibę kancelarii komornika.**

(art. 767 § 1 KPC)

skargę wnosi się do komornika, który dokonał zaskarżonej czynności lub zaniechał jej dokonania. Komornik w terminie 3 dni od dnia otrzymania skargi na piśmie sporządza uzasadnienie dokonania zaskarżonej czynności, o ile nie zostało ono sporządzone wcześniej, albo przyczyn jej zaniechania i przekazuje je wraz ze skargą i z aktami sprawy do właściwego sądu, do którego skargę wniesiono, chyba że skargę w całości uwzględni. O uwzględnieniu skargi komornik zawiadamia skarżącego oraz zainteresowanych, których uwzględnienie skargi dotyczy.

Legitymacja do wniesienia skargi

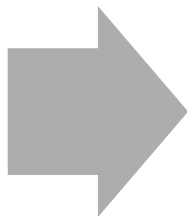

Skargę może złożyć strona lub inna osoba, której prawa zostały przez czynności lub zaniechanie komornika naruszone bądź zagrożone.
(art. 767 § 2 KPC)

Do wniesienia skargi na czynności (zaniechania) komornika legitymowany jest każdy, kto został dotknięty czynnościami lub zaniechaniami komornika. Skargę może zatem wnieść każdy, także osoba trzecia, jeżeli wykaże, że ma w tym interes prawny (uzasadnienie uchw. SN z 28.2.1992 r., III CZP 5/92, Legalis).

Poza wskazaną wyraźnie kategorią osób uprawnienie do wniesienia skargi mają na zasadach ogólnych **prokurator** (art. 7 KPC), **Rzecznik Praw Obywatelskich** (art. 14 pkt 4 RPOU), **Rzecznik Praw Dziecka** (art. 10 ust. 1 pkt 3 RPDU) oraz **organizacja pozarządowa** (art. 60 § 2 w zw. z art. 62 KPC), a także **sąd (lub inny organ), który żądał wszczęcia egzekucji.**

**Forma skargi na
czynności komornika**

**Skarga może być wniesiona
na urzędowym formularzu
(art. 767 § 3¹ KPC)**

Komornik ma obowiązek doręczyć urzędowy formularz skargi:
1) dłużnikowi przy pierwszej czynności egzekucyjnej;
2) stronom i uczestnikom obecnym podczas czynności dokonywanej poza kancelarią, chyba że czynność ta podlega zaskarżeniu skargą w formie ustnej.

Ustawodawca w celu ułatwienia złożenia skargi na czynności komornika sądowego wprowadził możliwość skorzystania z urzędowego formularza. Ponadto skarga na czynności komornika może zostać wniesiona w formie pisemnej lub ustnej do protokołu (np. w trakcie licytacji), a istnieje również możliwość stosowania formy elektronicznej.

Skarga pisemna powinna spełniać wymogi pisma procesowego (art. 126 w zw. z art. 13 § 2 KPC), a także te kryteria dodatkowe, które zostały określone w art. 767 KPC

W odniesieniu do skargi mają odpowiednie zastosowanie na mocy art. 13 § 2 KPC przepisy ogólne regulujące usuwanie braków formalnych. W konsekwencji, **jeśli w skardze występują braki formalne, uniemożliwiające nadanie biegu skardze, przewodniczący wzywa skarżącego do ich usunięcia w ciągu 7 dni od doręczenia wezwania pod rygorem jej bezskuteczności. Zarządzenie o zwrocie skargi na czynności komornika ma taki sam charakter jak zarządzenie o zwrocie pozwu (art. 130 w zw. z art. 13 § 2 KPC) (post. SN z 25.1.2000 r., I CZ 204/99, Legalis).**

Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, że nieusunięcie braków formalnych skargi na czynność komornika powoduje jej odrzucenie. Wydanie w takim wypadku zarządzenia o zwrocie skargi nie pozbawia strony możliwości zaskarżenia tej czynności zażaleniem (uchw. SN z 6.9.1994 r., III CZP 101/94, Legalis).

Skarga na czynność
komornika powinna:

czynić zadość
wymaganiom pisma
procesowego

określać zaskarżoną
czynność lub czynność,
której zaniechano,

zawierać wniosek o
zmianę, uchylenie lub
dokonanie czynności
wraz z uzasadnieniem.

(art. 126 w zw. z art. 13 §
2 KPC),

Skarżący może skorzystać z uprawnień określonych w art. 821 § 1 i 2 KPC, a mianowicie:

1. wnieść o zawieszenie postępowania w całości lub w części;
2. wnieść o uchylenie dokonanych czynności egzekucyjnych, z wyjątkiem zajęcia, z zastosowaniem odpowiedniego zabezpieczenia.

Te uprawnienia odgrywają istotną rolę, zwłaszcza dla skarżącego dłużnika, ponieważ wniesienie skargi nie wstrzymuje, a tym bardziej nie niweluje działań komornika objętych jej osnową (art. 767² § 2 KPC).

Termin wniesienia skargi na czynności komornika

Skargę wnosi się w terminie tygodniowym od dnia dokonania czynności, gdy strona lub osoba, której prawo zostało przez czynność komornika naruszone bądź zagrożone, była przy czynności obecna lub była o jej terminie zawiadomiona; w innych przypadkach - od dnia zawiadomienia o dokonaniu czynności strony lub osoby, której prawo zostało przez czynność komornika naruszone bądź zagrożone, a w braku zawiadomienia - od dnia powzięcia wiadomości przez skarżącego o dokonanej czynności. Skargę na zaniechanie przez komornika dokonania czynności wnosi się w terminie tygodniowym od dnia, w którym skarżący dowiedział się, że czynność miała być dokonana. (art. 767 § 4 KPC)

termin do wniesienia skargi na czynności komornika ma charakter ustawowy i procesowy, a tym samym mają do niego zastosowanie przepisy ogólne regulujące kwestie przywrócenia terminu (art. 168 KPC).

Terminy określone w art. 767 § 4 KPC nie są terminami obowiązującymi we wszystkich przypadkach, w których skarga na czynności komornika jest dopuszczalna.

1. art. 870 § 1 KPC stanowi, że wierzyciel lub dłużnik mogą zaskarżyć udzielenie przybicia w razie naruszenia przepisów o publicznym charakterze licytacji, o najniższej cenie nabycia i o wyłączeniu od udziału w przetargu. **Skarga powinna być zgłoszona do protokołu licytacji.** Nie ma skargi na udzielenie przybicia ruchomości ulegających szybkiemu zepsuciu; jeżeli w ciągu 2 tygodni skarga nie zostanie rozstrzygnięta, nabywca może w ciągu dalszego tygodnia zrzec się nabycia ruchomości i odebrać zapłaconą sumę (art. 870 § 3 KPC);
2. art. 986 KPC stanowi, że skargę na czynności komornika w toku licytacji **aż do zamknięcia przetargu zgłasza się ustnie sędziemu**, a także referendarzowi sądowemu nadzorującemu, który natychmiast ją rozstrzyga.

W wyniku postępowania wszczętego na skutek skargi na czynności komornika sąd może:

1) w całości lub w części uwzględnić skargę, w takim zakresie, w jakim była uzasadniona (np. uchylić wadliwą czynność komornika);

2) oddalić skargę, jeśli nie znajdzie w postępowaniu komornika żadnych uchybień;

3) odrzucić skargę, jeśli została złożona po terminie lub z innych przyczyn była niedopuszczalna (np. gdy w konkretnym przypadku przysługuje inny środek zaskarżenia).

**Obciążenie
komornika
kosztami
postępowania**

W przypadku stwierdzenia oczywistego naruszenia prawa przez komornika, sąd uwzględniając skargę, stosownie do okoliczności, może go obciążyć kosztami postępowania wywołanego skargą. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie stronom oraz komornikowi.

Opłaty

Od skargi na czynności
komornika pobiera się opłatę
stałą w kwocie 50 zł
(art. 25 ust. 1 pkt 1 KSCU).

Dziękuję za uwagę

Czy mają Państwo jakieś pytania?